

Sulev Vikat

Teie: 09.08.2026

sulev@geoplan.ee

Meie: 08.09.2026 nr 11-4/2026/768-4

Vastus teabenõudele

Lugupeetud härra Vikat

Esitasite Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Elering AS-le (edaspidi Elering) teabenõude seoses Eesti–Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ning Saaremaa–Kuramaa lahenduse valiku aluseks olnud analüüside ja arvutuste väljastamisega.

Elering pikendas 14.08.2026 kirjaga nr 11-4/2026/768-2 teabenõudele vastamise tähtaega AvTS (avaliku teabe seaduse) § 19 alusel kuni 15 tööpäeva võrra. Selgitasime, et *avaliku teabe seaduse (AvTS) § 3 lg 1 järgi on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. AvTS § 5 lg 1 p 3 kohaselt on eraõiguslik juriidiline isik teabevaldajaks üksnes AvTS § 5 lg-s 2 sätestatud tingimustel. AvTS § 5 lg 2 kohaselt laienevad eraõiguslikule juriidilisele isikule teabevaldaja kohustused, kui isik täidab seaduse, haldusakti või lepingu alusel avalikke ülesandeid, sh osutab haridus-, tervishoiu-, sotsiaal- või muid avalikke teenuseid, – teabe osas, mis puudutab nende ülesannete täitmist. Avalikke ülesandeid on kohtupraktikas sisustatud kui ülesandeid, mis on ette nähtud vahetult seadusega või seaduse alusel või õigusnormist tõlgendamise teel tuletatud (Riigikohtu 20.11.2019 otsus nr 3-17-2718, p-d 13 ja 14). Seega ei ole Elering AS kohustatud avaldama igasugust teavet oma majandustegevuse kohta, vaid üksnes seda teavet, mis on seotud avaliku ülesande täitmisega ning teabenõudes taotletud teave peab puudutama selle avaliku ülesande täitmist.*

Elering on eraõiguslik juriidiline isik, kellele laienevad AvTS § 5 lg 2 kohaselt teabevaldaja kohustused teabe osas, mis puudutab talle seaduse või selle alusel antud õigusaktiga pandud avalike ülesannete täitmist. Tallinna halduskohus on haldusasjas nr 3-24-3120/41 selgitanud, et *elektrivarustuse puhul saab avalikuks ülesandeks lugeda elektriga varustamist kui elutähtsa teenuse osutamist, mis on Kliimaministeeriumi ja seega riigi otsene ülesanne. Ettevõtjate määratlus, kes nimetatud elutähtsat teenust peavad aitama tagada, on toodud ELTS §-s 21¹, kuhu alla kuulub Elektrilevi OÜ. Elering põhivõrguettevõtjana on ELTS § 16 lg 3 p 1 ja 21¹ alusel elutähtsa teenuse osutaja (elektri varustuskindluse tagaja), põhivõrgu arendaja, süsteemihaldur. AvTS § 3 lg 1 kohaselt on avalikuks teabeks teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites.*

Oleme Eleringi valduses olevad teabenõude esemega seotud dokumendid üle vaadanud. Väljastame teabe ulatuses, milles sellele ei kehti seadusest tulenevat juurdepääsupiirangut.

Juurdepääsupiiranguga teabe väljastamisest keeldume AvTS § 23 lg 1 p 1 alusel koostoimes AvTS § 35 lg 1 p-dega 10 ja 17.

Olete palunud väljastada elektrooniliselt järgmised dokumendid ja andmed:

- 1) *Kõik Elering AS 12.10.2023 taotluses viidatud „senised analüüsid“, mille alusel jõuti järeldusele, et Saaremaalt Kuramaa piirkonda kulgev ühendus on kõige otstarbekam lahendus ja võimaldab vajaliku ülekandevõimsuse rajada kõige väiksema rahalise kuluga.*

Elering on viinud läbi mitmeid analüüse, mis on olnud aluseks järeldama, et üle Saaremaa rajatav Eesti-Läti neljanda ühenduse rajamine on otstarbekaim viis täiendava ühenduse rajamiseks Lätiga. Otstarbekaima lahenduse valiku aluseks on muuhulgas olnud järgmised dokumendid, mis on lisatud käesolevale vastusele:

- Meres rajatava taristu maksumuse analüüs (kaablid) - 20211119_BLIX_Offshore Wind Technology Catalogue_F (lisa 1)
- Uuring kuidas jõuda rannikult olemasoleva võrguni eri asukohtadest - 2021_0067_ASTER_report_final_dets2021 (lisa 2)
- Saaremaad ületava trassi asukohavaliku analüüs - 2021_0069_Elering_aruanne_ver3 (lisa 3)
- Saaremaa vallavalitsuse edastatud ühispöördumine - 2021-06-17_MSP_arvamus_Saarte energiapöördumine (lisa 4)

Ülejäänud Eleringi valduses olevad dokumendid sisaldavad detailseid tehnilisi võrgu parameetreid ning võrgu investearvu- ja kuluprognose. Nende andmete avalikuks tulek võimaldaks teha järeldusi võrgu tehniliste parameetrite kohta, mis võivad anda turueelise või ohustada võrgu julgeolekut ning kahjustada Eleringi majanduslikke huve ning ärisaladust. Seetõttu kehtib kirjeldatud teabele juurdepääsupiirang AvTS § 35 lg 1 p-de 10 ja 17 alusel.

- 2) *Nimetatud analüüside juurde kuuluvad tehnilised ja majanduslikud arvutused, tabelid, mudelid, alternatiivide võrdlused, maksumushinnangud, memod, aruanded, esitlused ja muud olemasolevad dokumendid, millele nimetatud järeldus tugines.*

Võrgu tehnilised ja majanduslikud arvutused ei kuulu avalikustamisele, sest võrgu detailsetes arvutustes on võimalik teha kindlaks ülekandevõrgu tehnilised parameetrid, mis võivad anda turueelise või ohustada võrgu julgeolekut või sisaldavad äriselt tundlikke kulueelduseid. Selles osas keeldub Elering teabe väljastamisest AvTS § 23 lg 1 p 1 alusel koostoimes AvTS § 35 lg 1 p-dega 10 ja 17.

Täiendavalt märgime, et praegune parim avalik info seoses taristu hindadega on kättesaadav Euroopa Liidu energeetikaregulaatorite koostööametis ACER ühikhindade statistikast¹, kuhu on koondatud kõigi põhivõrguoperaatorite taristu ehitismaksumused.

- 3) *Dokumendid, milles võrreldi Saaremaa–Kuramaa lahendust teiste võimalike Eesti–Läti neljanda elektriühenduse trassi- või tehnoloogiliste alternatiividega.*

Tehnoloogiliste alternatiivide täpsustamiseks viis Elering koos Läti põhivõrguoperaatoriga AS Augstsprieguma tikls läbi hanke “Offshore grid technology catalogue” (RHR viitenumber 236573), mille alusel hangiti tehnoloogiakataloog meres paiknevate ülekandevõrgu seadmete

¹ <https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/ACER-2026-Unit-Investment-Cost-Indicators.pdf>

kohta. Hanke tulemusel valmis tehnoloogiakataloog koos teoreetiliste trassianalüüside, eskiisprojekti mahu kirjelduse ning teoreetilise ajakavaga. Dokument edastatakse lisana 1.

Uuringu eesmärk oli anda põhivõrguettevõtjatele ülevaade tehnoloogilistest piirangutest ja võimekustest ning seadmete võimalikest maksumustest, kuid mitte teostada kindlaid trassianalüüse. Uuringu tulemustele põhinedes on Elering näidanud Eesti elektrivarustuskindluse aruande 2022 versioonis² trasse kulgemas teabepäringus viidatud alternatiividel.

Trassialternatiivide võrdlus edastatakse lisana 2.

- 4) *Kui analüüsid käsitleti Eesti mandrilt otse Läti suunas kulgevat merekaabelühendust, palun väljastada selle alternatiivi kohta koostatud tehnilised ja majanduslikud arvutused ning dokumendid, millest nähtub selle võrdlus Saaremaa kaudu kulgeva lahendusega.*

Nagu juba ülal mainitud, ei kuulu tehnilised ja majanduslikud arvutused avalikustamisele (AvTS § 35 lg 1 p 10 ja p 17).

- 5) *Kui võrreldi vahelduvvoolu (HVAC) ja kõrgepinge alalisvoolu (HVDC) tehnoloogiaid, palun väljastada vastavad olemasolevad analüüsid ja arvutused, sealhulgas kasutatud eeldused ühenduse pikkuse, võimsuse, kaablite, konverter- või kompensatsiooniseadmete, elektriliste kadude ning investeerimis- ja käidukulude kohta.*

Tehnoloogiliste lahenduste võrdlusi ei väljastata osas, milles need sisaldavad AvTS § 35 lg 1 p-de 10 ja 17 alusel piiratud juurdepääsuga teavet.

- 6) *Palun väljastada olemasolevad dokumendid ja arvutused, mille põhjal otsustati enne riigi eriplaneeringu algatamist, et Eesti–Läti neljanda elektriühenduse Eestis paiknev osa tuleb kavandada suunal Paide–Lihula–Saaremaa ning et ühenduse jätkumine Läti suunas toimub Saaremaa läänerannikult.*

Selle otsustuse aluseks olnud Eleringi valduses olevad avalikud dokumendid ja analüüsid on käsitletud vastuse punktides 1–5 ning edastatakse lisadena 1-4. Täiendavad detailseid võrguarendusvariante, tehnilisi parameetreid ja kuluprognose sisaldavad materjalid on piiratud juurdepääsuga vastuse punktides 1 ja 2 kirjeldatud ulatuses ning alustel.

- 7) *Palun väljastada olemasolevad analüüsid, milles on hinnatud, milline osa Saaremaale kavandatavast 330 kV elektrivõrgust ja sellega seotud alajaamadest on vajalik Eesti–Läti neljanda elektriühenduse jaoks ning milline osa oleks vajalik Saaremaa elektrivarustuse, taastuvenergia tootmise või meretuuleparkide võrku ühendamise eesmärgil sõltumata Eesti–Läti neljanda ühenduse trassist.*

Selgitame, et sellist analüüsi ei eksisteeri, kuna elektrisüsteemi olemus on, et kõik ühendatud tootjate ja tarbijate elekter saab liikuda vabalt kõigis elektrisüsteemi punktides. Eristatakse ülekandevõrgu osasid liitumislahtrite näol, mis on loodud konkreetsete liitujate tarbimis- või tootmisuunaliseks liitumiseks.

Kavandatav Eesti–Läti neljas elektriühendus tugevdab tervikuna Lääne-Eesti ja saarte elektrivarustust, kuna sellega nähakse ette olemasoleva 110 kV võrgu ühendamine uue Lääne-Saaremaale kavandatud alajaamaga. Kui arvestada, et uus elektriühendus loob Saaremaal olemasoleva elektrivõrguga kaks eri asukohast alguse saavat täiendavat ühendust, suurendatakse saarte võrgu vastupanuvõimet riketele oluliselt. Samal ajal kõnealust elektrivõrgu tugevnemist ei

²https://elering.ee/sites/default/files/public/Elektriturg/Energiasüsteem/Varustuskindluse%20analüüsid/elering_vka_2022.pdf

toimu, kui ei rajata Eesti-Läti neljandat elektriühendust tervikuna. Seega ei saa eristada, missugune osa loodavast võrgust on mingiks konkreetseks otstarbeks kavandatud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Reigo Kebja
Juhatuse liige

Lisad:

- Lisa 1: 20211119_BLIX_Offshore Wind Technology Catalogue_F
- Lisa 2: 2021_0067_ASTER_report_final_dets2021
- Lisa 3: 2021_0069_Elering_aruanne_ver3
- Lisa 4: 2021-06-17_MSP_arvamus_Saarte energiapöördumine

Teadmiseks: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Priit Heinla
53 428 273, priit.heinla@elering.ee

Kerti Kokk
508 4143, kerti.kokk@elering.ee